

Sygn. akt III PK 27/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa G. D.

przeciwko Zakładom Chemicznym Spółdzielni Pracy w G.

o uznanie wypowiedzenia warunków umowy o pracę za bezskuteczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 16 czerwca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie
z dnia 14 listopada 2014 r., sygn. akt VI Pa 57/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 14 listopada 2014 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 9 kwietnia 2014 r. w ten sposób, że przywrócił powódkę G. D. do pracy w Zakładach Chemicznych Spółdzielni Pracy w G. na dotychczasowych warunkach i zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 90 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną pozwanej. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ art. 42 ust. 3 k.p. w związku z § 26 Statutu Spółdzielni Pracy; 2/ art. 9 § 1 i § 2 k.p.; 3/ art. 8 k.p.; 4/ art. 10 ust. 3 ustawy z dnia z dnia 13 marca 2003 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 844 ze

zm.). Ponadto skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 184 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1443 ze zm.). Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność, występowanie w sprawie dwóch istotnych zagadnień prawnych, a także konieczność weryfikacji niezasadnego stanowiska Sądu Okręgowego, zgodnie z którym w sprawie nie istnieją okoliczności przemawiające za oddaleniem powództwa z uwagi chociażby na zasady współżycia społecznego, pomimo udowodnienia licznych przypadków działania powódki na szkodę firmy oraz negowania i podważania wszelkich decyzji zarządu firmy, a także wywoływania konfliktów z innymi pracownikami i wykorzystywania swojego stanowiska szefa zakładowej organizacji związkowej tylko na swój użytek związany z obroną swego stanowiska pracy.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej jest, w ocenie skarżącej, konsekwencją rażących uchybień Sądu Okręgowego, który uznał, że w sprawie powinien mieć zastosowanie § 26 Statutu Spółdzielni Pracy i pracodawca powinien skonsultować wypowiedzenie warunków pracy i płacy z Radą Nadzorczą, w sytuacji, kiedy mowa w nim jest jedynie o przypadku rozwiązania stosunku pracy w razie potrzeby zmniejszenia stanu zatrudnienia, który w przedmiotowym stanie faktycznym nie miał miejsca i z tego powodu wykładnia tego przepisu przez Sąd Okręgowy była niedopuszczalną nadinterpretacją.

Istotnych zagadnień prawnych skarżąca upatruje zaś w konieczności: 1/ wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy istotnego problemu związanego z odpowiednim zastosowaniem przepisu art. 42 k.p. w związku z art. 77 § 2 k.p. i w związku z art. z art. 184 § 1 Prawa spółdzielczego, który enumeratywnie wymienia warunki, w których możliwe jest wypowiedzenie członkowi spółdzielni warunków pracy i płacy, gdy jest to uzasadnione potrzebami gospodarczymi lub organizacyjnymi spółdzielni, a w szczególności wprowadzeniem nowych zasad wynagradzania, likwidacją działu pracy, w którym członek jest zatrudniony, likwidacją zajmowanego przez niego

stanowiska pracy albo koniecznością zatrudnienia na danym stanowisku osoby o wyższych lub specjalnych kwalifikacjach; 2/ rozpatrzenia, czy członkowi zarządu zakładowego związku zawodowego po wypowiedzeniu mu warunków pracy i płacy w trybie art. 10 ust. 3 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników i po nieprzyjęciu przez niego nowych warunków, wymagane jest dodatkowo zwrócenie się do zarządu związku zawodowego o zgodę na zwolnienie pracownika.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikowała się do przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych a art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa

odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecnictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez

sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7 -8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Natomiast w przypadku tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej

analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż skarżąca nie spełniła wymagań stawianych w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazanym przesłankom przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przede wszystkim chybiony jest zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Jej autor nie wykazał bowiem - w drodze stosownego wywodu prawnego - naruszenia (i to kwalifikowanego) przepisu § 26 Statutu pozwanej Spółdzielni przy ferowaniu zaskarżonego wyroku. Popadł przy tym w sprzeczność zarzucając, z jednej strony, widoczną *prima facie* obrazę tego przepisu, z drugiej zaś strony, sugerując konieczność jego „istotnej interpretacji przez Sąd Najwyższy”. Nie można bowiem dopuścić się oczywistego - w podanym wcześniej znaczeniu tego pojęcia - naruszenia przepisu, którego wykładnia jest tak skomplikowana, że niezbędne jest dokonanie jego interpretacji przez Sąd Najwyższy.

Co zaś się tyczy przedstawionych przez skarżącą istotnych zagadnień prawnych wypada zauważyć, że pierwsze z nich (związane z odpowiednim zastosowaniem art. 42 k.p. w związku z art. 77 § 2 k.p. i w związku z art. 184 § 1 Prawa spółdzielczego) sformułowane zostało zbyt ogólnie. Autor skargi kasacyjnej nie odwołał się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści powołanych

przepisów i nie wyjaśnił, w czym tkwią trudności w dekodowaniu zawartych w nich norm prawnych. Podobnie drugie istotne zagadnienie prawne, dotyczące wykładni art. 10 ust. 3 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, ogranicza się do samego postawienia pytania, bez jednoczesnego zaprezentowania różnych możliwych sposobów odpowiedzi na nie i określenia, za którą z tych możliwości opowiada się skarżąca i dlaczego. Argumentów za istnieniem wskazanej przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak zadaniem Sądu Najwyższego na etapie decydowania o przyjęciu przedmiotowego środka zaskarżenia do rozpoznania.

Wreszcie nie mieści się w zawartym w art. 398⁹ § 1 k.p.c. katalogu przesłanek przedsądu postulowana przez skarżącą konieczności weryfikacji niezasadnego stanowiska Sądu Okręgowego, że w sprawie nie istnieją okoliczności przemawiające za oddaleniem powództwa z uwagi chociażby na zasady współżycia społecznego, pomimo udowodnienia licznych przypadków działania powódki na szkodę firmy oraz negowania i podważania wszelkich decyzji zarządu firmy, a także wywoływania konfliktów z innymi pracownikami i wykorzystywania swojego stanowiska szefa zakładowej organizacji związkowej tylko na swój użytek związany z obroną swego stanowiska pracy. Potrzeba takiej weryfikacji nie może stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Autor skargi kasacyjnej postuluje bowiem, aby Sąd Najwyższy na etapie przedsądu merytorycznie rozstrzygnął o prawidłowości zaskarżonego wyroku.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.